

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

عنوان:

**بررسی و نقد دیدگاه نص گرایان
(اخباری های شیعه و اهل حدیث) در مواجهه
با فلسفه اسلامی**

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین حسن رضایی مهر

نگارنده

سیده ساجده حسینی

۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

الهی، به نام تو زبان‌ها گویا شده، به نام تو جان‌ها شیدا شده، بیگانه آشنا شده، زشت‌ها زیبا شده، راه‌ها پیدا شده.

تقدیم

این پایان نامه را در کمال افتخار و امتنان تقدیم می‌نمایم به

محضر ارزشمند پدر و مادر عزیزم به خاطر تلاشهای محبت آمیزی که در دوران مختلف زندگی من انجام داده‌اند.

به همسر مهربانم که در تمام طول تحصیل همراه و همگام من بوده است.

به استادان فرزانه و فرهیخته‌ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری نمودند.

تقدیر و تشکر

به رسم ادب لازم و واجب می دانم از استاد فرزانه خود حجت الاسلام و المسلمین حسن رضایی مهر که در پیدایش این اثر با راهنمایی های خود، بنده را بسیار یاری نمودند کمال تشکر را نموده و از درگاه خداوند متعال، کمال توفیقات ایشان را خواستارم. همچنین از خانواده عزیز و دوستانم که در این مدت از راهنمایی و حمایت خود مرا بهره مند نمودند کمال تشکر را دارم.

- ۱۴۲- کاشف الغطاء، جعفر بن خضر، كشف الغطاء عن مبهمات الشريعة الغراء، مصحح عباس تبريزيان و دیگران، ج ۱، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مرکز انتشارات. ۱۳۸۰ ش.
- ۱۴۳- کاظمی، اسدالله بن اسماعیل، كشف القناع عن وجوه حجية الإجماع، بیجا: بی نا، بی تا. نورلایب.
- ۱۴۴- کرکی، حسین بن شهاب‌الدین، هداية الأبرار الى طريق الاثمه الاطهار (عليهم السلام)، بی جا: بی نا، بی تا.
- ۱۴۵- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۱، مصحح علی اکبر غفاری و محمد آخودی، تهران: دار الکتب الإسلامية، ۱۳۶۳-۱۳۶۵ ش.
- ۱۴۶- کندی، ابواسحاق، نامه کندی به المعتصم بالله در فلسفه اولی، ترجمه احمد آرام، تهران: انتشارات سروش، ۱۳۶۰ ش.
- ۱۴۷- کنیری، محمد، السلفیه بین أهل السنة و الإمامیه، بیروت: مرکز الغدير للدراسات الإسلامية، ۱۴۱۸ ق.
- ۱۴۸- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، الاعتقادات، مصحح مهدی رجائی، قم: مکتبه العلامه المجلسی، ۱۴۰۹ ق.
- ۱۴۹- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الأنوار، ج ۲، ۸۹، مصحح هدايت الله مسترحمی و دیگران، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۶۸ ه. ش.
- ۱۵۰- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، مصحح مرتضی، عسکری و دیگران، ج ۱، تهران: دار الکتب الإسلامية، ۱۳۶۳-۱۳۷۰ ش.
- ۱۵۱- مجلسی، محمدتقی، روضه المتّقین، ج ۱۴، چاپ دوم، بی جا: بنیاد فرهنگ اسلامی، ۱۴۰۶ ق.
- ۱۵۲- مصطفی حلمی، نظام الخلافه، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۵ ق.
- ۱۵۳- معلوف، لويس، المنجد فی اللغة العربیة المعاصره، بیروت: دار المشرق، ۲۰۰۰ م.
- ۱۵۴- ملاحمی خوارزمی، محمود بن محمد، تحفة المتکلمین فی الرد علی الفلاسفة، محقق ویلفرد مادلونگ، حسن انصاری: مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۸۷ ش.

۱۵۵- ملکی میانجی، محمدباقر، *نفحات من علوم القرآن*، مصحح مرتضی اعدادی خراسانی، فاضل رضوی، مشهد: ولایت، ۱۳۹۳ ه.ش.

۱۵۶- موسوی خوانساری، محمد باقر، *روضات الجنات (تفسیر ابوالفتوح رازی)*، ج ۷، ۴، ۱، تصحیح محمد جعفر یاحقی و محمد مهدی ناصح، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱ ش.

۱۵۷- مهنا، عبد الله علی، *لسان اللسان: تهذیب لسان العرب*، ج ۱، بیروت: دار الکتب العلمیه، بی تا.

۱۵۸- نوری طبرسی، حسین، *فیض القدسی فی ترجمه العلامة المجلسی*، تحقیق جعفر نبوی، چاپ شده همراه بحار الانوار، ج ۱۰۲، قم: مرصاد، ۱۴۱۹ ق.

۱۵۹- نوری، حسین، *خاتمه المستدرک*، ج ۱، چاپ اول، قم: موسسه آل البيت، ۱۴۱۵ ق.

ج) کتب دیجیتال

۱۵۹- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، *رساله فی الاعتقادات*، کتاب دیجیتال به کد ۳۱۱۹، اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰ ش.

د) کتب انگلیسی

۱۶۰- Cole, Juan; *Sacred Space And Holy War: The Politics, Culture and History of shi'ite of Islam.*

ه) مقالات

۱۶۱. اسدی گرمارودی، محمد، «علیت در فلسفه اسلامی و مخالفان آن»، *فلسفه*، دوره ۳۴، شماره ۱، ۱۳۸۵ ش.

۱۶۲. اکبریان، رضا، *نجمه سادات رادفر*، «بررسی رویکرد انتقادی فیض کاشانی به «قیامت» در نظام فلسفی صدرایی»، *آئینه معرفت*، دوره ۲، شماره ۹، ۱۳۸۸ ش.

۱۶۳. آریان، حمید، «کارکردهای عقل در تفسیر قرآن از دیدگاه نص گرا»، نشریه قرآن شناخت، سال سوم، شماره دوم، پیاپی ۶، ۱۳۸۹ ش.
۱۶۴. حکیم الهی، عبدالمجید، «عقل گرایی و نص گرایی در تشیع (با بررسی تطبیقی دیدگاه های شیخ صدوق و شیخ مفید)»، نشریه پژوهشنامه کلام، شماره ۴، ۱۳۹۵ ش.
۱۶۵. حیدری آذر، مجید، بداشتی، علی الله، «بررسی تطبیقی جایگاه عقل در دین از دیدگاه ابن تیمیه و بحرانی»، پژوهش نامه مذاهب اسلامی، سال دوم، شماره سوم، ۱۳۹۴ ش.
۱۶۶. دلبری، علی، «واکاوی نص گرایی در اندیشه علامه محمد باقر مجلسی»، علوم حدیث، سال ۲۲، شماره ۱، بی تا.
۱۶۷. دهدزی، فرید، «ریشه های نظری رهیافت فلسفی به قرآن»، نشریه تحقیقات علوم قرآن و حدیث، سال اول، شماره دوم، ۱۳۸۳ ه. ش.
۱۶۸. دیوانی، امیر، «چیستی فلسفه اسلامی»، روش شناسی علوم انسانی، دوره ۲۴، شماره ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ ش.
۱۶۹. سلیمانی بهبهانی، عبدالرحیم، زارعی، مصطفی «روش شناسی کلامی شیخ حر عاملی (ره)»، کلام اسلامی، دوره ۲۵، شماره پیاپی ۱۰۰، ۱۳۹۵ ش.
۱۷۰. شریعتمداری، حمید رضا، توکلی محمدی، مرتضی، «عقل گرایی و نص گرایی در کلام اسلامی با بررسی دیدگاه شیخ طوسی و ابن ادریس» نشریه پژوهشنامه کلام، شماره ۱، ۱۳۹۳ ه. ش.
۱۷۱. شیخی زازرانی، داوود، «دیدگاه های کلامی شیخ بهائی»، نشریه هفت آسمان، دوره ۱۶، شماره ۶۱، ۱۳۹۳ ش.
۱۷۲. صادق، مرضیه، «مکتب تفکیک و اصالت وجود»، فرهنگ پژوهش، شماره ۱، ۱۳۸۷
۱۷۳. صالحی، عباس، «امتداد اخباری گری»، نشریه حوزه، دوره ۲۴، شماره ۱۴۳ و ۱۴۴، ۱۳۸۶ ش، بی تا.
۱۷۴. طالب، حمید، «مدرنیسم و شکل گیری نص گرایی: نگرشی در فهم زمینه های اخباری گری»، جریان شناسی دینی معرفتی در عرصه بین الملل، شماره ۵، ۱۳۹۳ ش.

۱۷۵. طالبی طادی، بهنام؛ بیرشک، حسین؛ امساک، نوید، «واکاوی تاریخی عنصر نص‌گرایی در روشهای فقهی امامیه و نقش آن در پیشرفت فقه نظام اجتماعی»، نشریه پژوهشنامه حقوق خصوصی عدالت، شماره ۳، ۱۳۹۴ ش.
۱۷۶. علی پور، فاطمه، آقامیری، طاهره، «روش دین پژوهی در آثار ملامحسن فیض کاشانی»، پژوهش های اعتقادی کلامی (علوم اسلامی)، دوره ۱، شماره ۲، ۱۳۹۰ ه.ش.
۱۷۷. عمر اف، نصیب الله، «فهم دین و کنش های دینی با تأکید بر عقلانیت ظاهری گری و اخباری گری»، همایش همایش ملی اسلام و عقلانیت، دوره ۱، ۱۵/۱۲/۱۳۹۴ - ۰۱/۱۲/۱۳۹۴.
۱۷۸. غفوری نژاد، محمد، خالقیان، ام البنین، «کارکردهای عقل در اندیشه کلامی شیخ حر عاملی»، دو فصلنامه معرفت کلامی، سال هشتم، شماره اول، پیاپی ۱۸، بهار و تابستان ۱۳۹۶ ش.
۱۷۹. قاسمی، اعظم، یونسی، آریا، «نگاهی به عقل‌گرایی فخر رازی: بازخوانی انتقادی وصیت‌نامه او»، دو فصلنامه علمی، سال یازدهم، شماره اول، ۱۳۹۹ ش.
۱۸۰. گلپایگانی، علی ربانی، «اشعریه»، کیهان اندیشه، شماره ۵۲، ۱۳۹۲ ش.
۱۸۱. گنجی، محمد حسین، «آیا غزالی مخالف فلسفه است»، مقالات و بررسیها، دفتر ۷۵ (۲)، بهار و تابستان ۸۳ ش.
۱۸۲. مظاهری، زهرا، علوی، محمد کاظم، «فلسفه اسلامی از امتناع تا ضرورت تحلیل آرای موافقان و مخالفان فلسفه اسلامی در دوره معاصر ایران»، حکمت معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال یازدهم، شماره اول، ۱۳۹۹ ش.
۱۸۳. ملکیان، مصطفی، «پویایی و پایایی» نقد و نظر، شماره ۵۱ و ۵۲، ۱۳۸۷ ش.

(و) سایت ها

<https://ahlesonnat.com>

<https://philosophyar.net>

(ز) نرم افزار

نرم افزار جامع التفاسیر ۳، موسسه کامپیوتری نور.

نرم افزار کلام اسلامی، موسسه کامپیوتری نور .

نرم افزار حکمت اسلامی، موسسه کامپیوتری نور .